Poštnina plačana v gotovini. Štev. 26 Ljubljana, petek, 29. junija 1928. Leto III. Posamezna številka Din 1·50

Izhaja vsak petek. Naročnina 6 Din mesečno, 15 Din četrtletno. Za inozemstvo 10 Din mesečno. Uredništvo in uprava Ljubljana, Delavski dom, Karla Marksa trg 2, dvorišče. Čekovni račun 14.577. Lastnik in izdajatelj Alojz Kusold, Ljubljana. Odgovorni urednik Albert Hlebec, novinar, Ljubljana, Karla Marxa trg št. 2. Tiska tiskarna »Slovenija«. Za tiskarno odgovoren: Alojzij Höfler v Ljubljani.

Vsak obrat, vsaka vas imej dopisnika za „ENOTNOST“.

ENOTNOST

DELAVSKO-KMEČKI LIST

Delavci, kmetje in vsi zatirani narodi, združite se!

Samo potom nepomirljivega razrednega boja proti kapitalu in imperijalizmu bo prišel proletariat in zatirani narodi do osvoboditve.

Po atentatu v parlamentu.

Reakcija in meščanska opozicija sta se spustili v peresni boj, ali je bil atentat pripravljen po izvestnih »tajnih silah« ali ne in kdo da je ta atentat zakrivil, reakcija ali opozicija. Ta boj je precej podoben boju med centralnoevropsko in ententino socialno demokracijo po svetovni vojni v vprašanju, kdo je zakrivil svetovno vojno, da-li cesar Viljem II. ali ruski car. Režimska reakcija mora, kajpada, zanikati organiziranje atentata, toda značilno za boj opozicije in politično situacijo je, da je opozicija skrajno neodločna in neenotna v vzdržavanju svoje teze o »tajnih silah«, ki so atentat pripravile. Predvsem se opaža velika razlika med zadržanjem hrvaških opozicionalnih strank in Samostojno demokratsko stranko. Ko bi bila socialna demokracija priznala prave vzroke svetovne vojne in njene prave krivce, bi ravno ne bila več socialna demokracija, bila bi morala nastopiti revolucionarno pot — in ko bi si meščanska opozicija v Jugoslaviji upala pogledati do dna vzrokom, ki so morali dovesti do tega atentata, ne bi segala več po sredstvih za smešne manevre in ne bi več silila v vlado. Toda zato je ravno meščanska opozicija!

V Jugoslaviji se ni zgodilo nič takšnega, česar bi že ne bili imeli v razvoju evropskega kapitalizma po vojni. Dogodki v belgrajskem parlamentu so samo etapa v boju jugoslovanske buržuazije za stabilizacijo njenega razdrapanega in kaotičnega gospodarstva. V tem boju je vsaka vodilna buržuazija do skrajnosti brezobzirna. Ta boj velja v prvi vrsti delavskemu razredu, brez katerega popolne podreditve ni stabilizacije kapitala. Ko pa je ta vklenjen v verige, potem pride na vrsto tudi vsaka druga opozicija. V Italiji je moral pasti Mateotti, ki je motil konsolidacijsko delo italijanskega fašizma. In za njim je italijanski kapital likvidiral tudi aventinsko opozicijo, ki ga je motila pri njegovih poskusih za gospodarsko konsolidacijo. Kaj bi nam danes svet porekel, če bi se pričeli pričkati, ali je bil Mateottijev atentat pripravljen, če se je izvršil po dobro premišljenem načrtu ali ne?! — Čemu bi torej danes ugotavljali, katera organizacija, katere »tajne sile« so ubile hrvaške poslance v belgrajski skupščini, ko je ta organizacija očividna!

To je za nas jasno ko beli dan: kapital ima vedno vse orodje na razpolago, kadar ga rabi. Težje je ustvariti si jasno perspektivo za bližnjo bodočnost in tu moramo mi zastaviti svoje umske sile.

Eno je gotovo: streli v belgrajski skupščini so razbili zadnje tradicije meščanskega parlamentarizma v Jugoslaviji (ki itak niso bile velike) in zadnje ostanke meščanske demokracije. Jugoslovanski parlament je bil — in sedaj je odprta pot vojaški diktaturi. Samo naivno meščanstvo more še pričakovati, da bo po teh dogodkih Vukičević-Koroščeva vlada odstopila, ter da pride na njeno mesto vlada široke meščanske koalicije! Samo malomeščanska opozicija more še pričakovati, da bo s svojim izstopom iz parlamenta, prisilila sedanjo vlado v demisijo in na razpust parlamenta. **Sedanja vlada je srbski hegemonistični kapital v fazi prvotne akumulacije združen s tradicionalno-reakcionarnim slovenskim klerom, ki je ravno zadosti maihen in ravno zadosti močan, da se redi kot parasit na tem hegemonističnem primitivnem kapitalu.** Italijanska aventinska opozicija je bila s tistim dnem likvidirana, ko se je izselila iz parlamenta na Aventino in si ni tam ustvarila svojega lastnega parlamenta. Hrvaška opozicija ima res mnogo hujše orožje v svojih rokah, **ker iz belgrajske skupščine se je izselil hrvaški narod,** toda gospodarska situacija srbskega in vobče jugoslovanskega kapitala je dosti preveč kritična, da bi se ustavil pred hrvaško opozicijo in to tem manj, ker ima za seboj SLS, ki mu danes opravlja zvesto in vdano delo poslušnega pandurja proti hrvaškemu narodu. Streli v skupščini so torej ogromen skok k odkriti diktaturi.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti, da je Jugoslavija mnogonarodna država. Dogodki v belgrajski skupščini so nacionalna vprašanja silno poostrili. Vsi hrvaški politiki brez izjeme naglašajo danes potrebo lastne države, ki »so si jo znali obvarovati skozi tisoč let« in celo slovenski socialisti so zopet našli »stari socialnodemokratični program« federativnega združenja narodov! (Dolgo je trajalo! — vzklik tiskarskega škrata.) Vprašanje federacije je s temi streli stopilo na dnevni red. Zaman skuša dvolični Pribičević bremzati, reševanje tega vprašanja je postalo nujna dnevna potreba. Ti streli so predramili končno tudi Slovence. Samostojni demokratje se lahko zvijajo kolikor hočejo in klerus ter vrhovi SLS so tudi lahko zvezali svojo usodo neločljivo s srbskimi hegemonisti (kakor svoje čase s Francom Jožefom!), toda slovenski delavec in kmet sta in ostaneta v dnu svojega srca federalista in bosta odslej vedno glasneje zahtevala svojo lastno državo v zvezi z ostalimi narodi.

Streli v belgrajski skupščini so uvertura diktature in poostrenih gospodarskih in nacionalnih bojev v Jugoslaviji.

Narodno in proletarsko gibanje.

»Orjuna« od 26. t. m. je v posebnem okvirču objavila sledeči zamislek: »Danes slone vse organizacije na interesnih temeljih stanovskih, klasnih, verskih, partijskih, poklicnih in gospodarskih ciljih. Orjunaše pa druži v eno samo volja koristiti zemlji in se žrtvovati za interese celine. To pa je jedro, ki je današnjim zmaterializiranim jugoslovenskim masam povsem nerazumljivo. In ker je pri nas navada, da se to, kar se ne more v prvem momentu razumeti, a limine anathemizira, so padli, padajo in bodo še padali po nas vsi od skrajne levice pa do najreakcionarnejše desnice.«

»Orjuna« zasleduje svoj cilj. Po gorenjem citatu izgleda, da hoče svoj cilj doseči ali s samostojno akcijo, ki gre preko vseh organizacij, ki temeljijo na interesnih ciljih, ali pa potom skupnega nastopa vseh organizacij, ki naj, vsaj v gotovem trenutku, na svoje partikularne interese pozabijo v korist splošnosti.

Besede, ki se čitajo v »Orjuni«, so lepe in tudi misli so lepe. Verujemo, da so besede in misli izliv čiste narodne ljubezni. Komur je pa ljubezen do naroda gonilna sila, potom katere hoče doseči narodu koristen cilj, je dolžan biti drugim in sebi do skrajnosti odkritosrčen in jasen. Zakaj, če padajo anatheme od desne in leve, je vsaj znamenje, da ni v programu tiste jasnosti, ki je nujno potrebna, da zadovolji vsaj eno stran.

Narodna ideja je velika gonilna sila, ki se ne sme prezreti. Mi pač lahko trdimo, da se je narodna ideja izkoriščala in da se še izkorišča v nečedne protiljudske namene. Ali to ne odpravi dejstva, da so bili dani pogoji, v katerih se je morala narodna zavest zbuditi kot odporna sila proti tlačiteljem in zasužnjevalcem. Najbolj jasno je to razvidno še danes pri narodih, ki še vedno niso prišli do tega, da bi si smeli »prosto voliti vero in postave«. Zato je narodna ideja pri zatiranih narodih revolucionarna in je naravno postala sestaven del velikega gibanja delovnih množic.

V zatiranem narodu tisti, ki najbolj trpe, so delovne množice. Trpe v že ujedinjenih narodih in trpe še bolj v šibkih in v neujedinjenih. Ali delavske množice so prisiljene, da se bore proti vsem in torej tudi proti domačim izkoriščevalcem, ki se opirajo na narodno idejo zato, da z njo in v imenu skupnih ciljev opravičujejo izkoriščanje delovnih sil. Zato je napačno, ako se v boju delavstva proti izkoriščevalcem vidi kakršnokoli protinarodno gibanje. Zato je tudi napačno, ako se boj delavstva proti kapitalizmu postavlja na enak socialni in moralni nivo kakor stremljenje kapitalizma po profitu in izkoriščanju.

Noben sloj, noben razred ni doprinesel na oltar splošnosti toliko prostovoljnih in neprostovoljnih žrtev, kakor delovno ljudstvo. Kar je v narodu bogastva, je sad dela proletarskih množic. Krvavele so te množice pred vojno, krvavijo v enaki meri po vojni. Izročene na milost in nemilost najbrutalnejšemu in brezdušnemu izkoriščanju, nosijo same z neverjetno in nerazumljivo potrpežljivostjo težko breme svojega boja. Kako naj ne bodo te množice zmaterijalizirane, ako nosijo skozi celo svoje življenje na čelu vžgan pečat najskromnejših skrbi. Skrbi za boren vsakdanji košček kruha. Skrbi, kako priti do možnosti, da si v trdem delu ta košček kruha zaslužijo. Kdor se postavi v službo gibanja, ki hoče delavnim množicam zagotoviti plod njihovega lastnega dela, vrši veliko socialno in veliko narodno delo.

Noben stan, noben sloj, noben razred, nobena reč ni narodu tako na škodo kakor kapitalizem z vsem svojim težkim sistemom. Kapitalizem narode ugonablja in usužnjuje. Kapitalizem vodi fašistično akcijo proti Slovencem in Hrvatom v Italiji. Kapitalizem oborožuje fašizem proti Jugoslaviji z nalogo, da doseže balkanski trg in ga izroči v eksploatacijo italijanskemu bančnemu in industrijelnemu kapitalu. Mednarodni kapitalizem nosi težko odgovornost za žalostne gospodarske in socialne razmere na Balkanu. Kapitalistične potrebe močnejših imperializmov so po vojni onemogočile resnično samoodločbo narodov in so rezale v živa narodna telesa sedanje politične meje in tako na kompaktnem ozemlju živeče narode dobesedno raztelesile. Kapitalizem, ki zaradi svojih profitarskih interesov ugonablja cvetoča mesta in bogate dežele, je tudi vsak trenutek pripravljen uničiti cele države, cele narode.

Ni mogoče postaviti kapitalizma v eno in isto socialno in moralno linijo z delavskim gibanjem.

Zapisano je »Orjunaše druži v eno samo voljo koristiti zemlji in se žrtvovati za interese celine.« Ali ni mogoče koristiti zemlji, ako se ne koristi ljudem, ki na njej žive. Ne zemlja, marveč ljudje, ki na njej žive, morajo biti predmet naših skrbi in naše ljubezni. Čisto pravilno razumemo potrebo, da se zemlja ohrani narodu, ki na njej živi. Čisto pravilno razumemo tudi dolžnost, da narod brani svojo prostost in svojo zemljo. Prostost na svoji zemlji. Če tudi prezremo žalostno dejstvo, da je delovno ljudstvo primorano braniti svojo prostost in svoje življenje na rodni zemlji napram istokrvnim izkoriščevalcem, ostane še vedno vprašanje, kdo je kriv, da narodi na svoji zemlji ne morejo prosto živeti? Kdo stremi za tem, da narode zasužnjuje? Kdo je kriv sistema, po katerem je mogoče izkoriščanje naroda po narodu kakor izkoriščanje posameznika po posamezniku?

Sistem, ki onemogoča narodom mirno življenje in razvoj na svoji zemlji, ki jih prisili, da morajo braniti svojo pravico do življenja in svojo samostojnost s svojimi najboljšimi močmi, je eden in isti, ki jemlje delovnim masam sad njihovega dela, ki je razdelil svet v gosposke in revne narode in narode v bogate in revne sloje.

Boj za narodne pravice, za pravico naroda do svobodnega življenja, se naravno zlije v boj proletarskih množic za pravico do življenja, do sadov svojega dela. Ako je sovražnik skupen, enotna mora biti fronta. In proletarsko gibanje je sprejelo v svoj program samoodločbo narodov, ne zato, da bi narodno idejo izkoriščalo v svoje prevratne namene, kakor se to navadno trdi, ampak zato, ker je svoj osvobodilni boj proti kapitalizmu prestavilo v službo narodne samoodločbe.

Zapisano je: »In ker je pri nas navada, da se to, kar se ne more v prvem momentu razumeti, a limine anathemizira, so padli, padajo in bodo še padali po nas vsi od skrajne levice pa do najreakcionarnejše desnice.«

Mi ne verjamemo, da so ideje same na sebi tako težko razumljive. Potrebno je, da so jasno podane. Ali kaj naj bi rekli mi? Kaj se je o nas že vse pisalo in govorilo? Kako se je delavsko gibanje že vse tolmačilo? Bili smo že v vseh mogočih službah. Izdajali smo narode že pod ceno in kar na debelo. Kradli smo ljudstvu vero, razdirali smo države. Za vsako zlo, ki se more poroditi le v delavnici kapitalističnega časopisja, smo postali odgovorni mi. In naša ideja, užaljena in zasramovana in zatirana, ni vkljub vsemu ugasnila. Zato ne, ker ni bila in ni sad razmišljanja v sobo zaprtega pustega modroslovca, marveč živi, naravni in nujni izraz izkoriščanih množic; logična posledica kapitalističnega gospodarskega razvoja; silni klic užaljenega človeštva, ki je iskalo in dobilo v proletarski ideji moralno uteho in pravilno pot iz strašne vse uničujoče teme kapitalističnega režima.

Tudi narodna ideja se je porodila kot odporna sila proti tlačiteljem. Kot taka in v zvezi s proletarskim osvobodilnim gibanjem je razumljiva tudi danes in samo v zvezi s proletarskim gibanjem, si lahko ohrani na množice tisti vpliv, ki ji je potreben, ako hoče doseči svoj cilj, po katerem naj se zagotovi vsem narodom pravica in možnost svobodnega, samostojnega življenja in razvoja.

Za vsako gibanje je pač velika potreba, da je vsem razumljivo. Še večja je potreba, da voditelji gibanja razumejo čas, v katerem žive. **m. o.**

Pridobivajte „Enotnosti“ novih naročnikov!

Stavka kovinarjev v Kamniku.

Stavkujočim profesijonistom se je pridružilo še 20 kvalificiranih delavcev. Sodrugi profesijonisti so že v tretjem tednu stavke in kakor vse izgleda, bo še trajala več tednov. Vedeti je treba, da imamo opraviti z najizrazitejšim predstavnikom modernega kapitalizma in da ga premagamo, je potrebna akcija vseh delavcev, zaposlenih v tovarni »Titan«. Mi smo že v »Enotnosti« štev. 20, 21 in 24 povedali naše mnenje, kako naj se vodi boj, da bo zmaga na strani proletariata.

Nerazumljivo je, da »Delavec« kot glasilo strokovnih organizacij v štev. 12 od 25. junija t. l. absolutno ničesar ne pove delavstvu, kako da naj se vodi nadaljnji boj. Nobene vodilne misli ne najdete v tem listu, ki bi vendar moral biti svetovalec, zaščitnik in pobornik delavskih interesov.

Ponavljamo: **zmaga kovinarjev v Kamniku je sigurna, ako vse delavstvo brez razlike profesije in zaposlenja stopi v energičen boj proti podjetju.**

Pozivamo vse delavstvo Slovenije in ostalih pokrajin, da podpirajo sodruge v Kamniku moralno in materijalno.

Državni program socialistične stranke se je podrl.

Poznano je, da so naši socialisti — kakor socialisti vseh ostalih držav — vedno krčevito zagovarjali državni program vladajoče buržuazije. Slovenci smo bili pleme »jugoslovanskega« naroda, država mora biti po njihovo centralistično urejena, priznavali so vidovdansko ustavo in ubogi mi, kadar smo zagovarjali federalizem in popolno državno upravo za Slovence! Zadnja »Delavska Politika« pa je kar naenkrat zopet našla federalistični program predvojne jugoslovanske socialne demokracije. No, nekoliko zarumenel in prašen je, toda za SSJ bo že dober! O, streli in strah so lepa stvar! Vsekakor napredek, ki ga radi zabeležimo, čeprav se socialisti še lahko skesajo. Dogodi se lahko, da jim v Belgradu federalizem prepovedo.

Mezdno gibanje delavcev v tovarni orožja in municije v Užicah.

Uredništvo je prejelo sledeči brzojav:

Užice 1117 26-6 8 50

Uredništvu »Enotnosti«

Ljubljana.

»Delavci tovarne orožja in municije v Užicah (Srbija) se nahajajo v mezdnem gibanju. Zato naj delavci ne iščejo dela v tej tovarni. — Mihajlović.«

Pozivamo vse delavce, da naj nihče ne išče dela v omenjeni tovarni, ne verujte obljubam agentov, ki bi vas nagovarjali, da sprejmete delo v tej tovarni, podpirajte z vsemi silami mezdno gibanje zavednih delavcev tovarne orožja in municije v Užicah!

Iz ljubljanske občine.

V mestni elektrarni in pri mestnem vodovodu se nastavi še po en turnus delavcev, da bodo imeli delavci v nedeljo, oziroma v tednu, dan počitka. Ta predlog je stavil sodr. Gustinčič že pri proračunski debati. Demokratje so ga tedaj sploh odklanjali, klerikalci pa so se mu hoteli izogniti s tem, da so stavili v upravnem odboru mestne elektrarne in vodovoda predlog, da se nastavi v mestni elektrarni še en strojevodja. Najbrže so rabili to mesto za kakega svojega pristaša. Na pritisk sodr. Gustinčiča pa je odbor končno vendarle sklenil, da nastavi 2 strojnika, 2 kurjača in vse ostalo potrebno osobje za nov popoln turnus pri vodovodu in v elektrarni. Upajmo, da župan tega sklepa ne bo sistiral.

Franc Golob, mestni delavec pri vodovodu, dobi izplačane vse zaostale družinske doklade. Dolgo so ga demokratje in klerikalci izstradavali.

TRBOVLJE. Ali si že član Javne delavske čitalnice Rudarski dom? Odgovor: Dolžnost vsakega delavca in delavke je, da postane član te proletarske Javne delavske čitalnice.

SODRUG, SODRUŽICA!

Ali si že naročnik revolucionarnega proletarskega lista »Enotnost«. Koliko si in kaj prispevaš za ta zavedni list?

SODRUGI, SODRUŽICE!

Ali darujete za žrtve reakcije vsak mesec svoj del? Ne pozabite na tiste, ki zdihujejo v zidovju-ječah in njih družine, ki trpe glad in revščino.

Vprašaj se sodrug, sodružica, ali sem izpolnil-a te proletarske zapovedi? Če ne, jih izpolni!

Delu čast in oblast!

Nečedna igra.

Zagreb, 26. junija.

Pri nas v Zagrebu je bila pokrenjena akcija, da se na primeren način dementirajo vse neresnične vesti, ki so se širile iz vladnih krogov o krvavih dogodkih v Zagrebu, pri katerih so bili trije demonstranti ustreljeni. Vladni krogi so namreč skušali naslikati zagrebške demonstracije kot komunistične provokacije. Zagrebški meščanski krogi so pa sklenili, da izdajo v francoskem, angleškem in nemškem jeziku oklic, iz katerega naj bi bilo razvidno, da so bili zagrebški dogodki čisto narodna manifestacija.

Akcija, ki gre za tem, da se naprti komunistom odgovornost za vsako neprijetnost, ki se zgodi kjerkoli, ni nikaka posebnost zagrebške policije, niti ni posebnost Vukičević-Koroščeve vlade. Ta nečedna igra je mednarodna in se je poslužujejo vse meščanske vlade. In je v tej cinično premišljeni igri angažirano meščansko časopisje vseh narodov. Meščansko in klerikalno in celo socialdemokratično. To časopisje je soodgovorno za dejstvo, da se dandanes v imenu boja proti komunistom strelja na najnedolžnejše ljudi, kakor bi se streljalo v repo.

Veliki kolonijalni in napol kolonijalni narodi v Aziji in Afriki se probujajo in se hočejo otresti jarma evropskih velesil. Ti narodi so se naveličali delati za druge, so se naveličali brezsrčnega izkoriščanja, ki so mu podvrženi. Evropske velesile nastopajo proti probujajočim se narodom v Aziji in Afriki z vso energijo, z železno roko. Najmanjše gibanje se zaduši v krvi. Meščansko časopisje nam mirno, cinično pojasnjuje, da je bila vlada te in te velesile primorana nastopiti strogo proti demonstrantom v tej ali tej koliniji, ker da so demonstracije priredili ali povzročili komunisti. Navadno se še pove, da je bilo toliko in toliko komunistov postreljenih.

V imenu antibolševizma, antikomunizma, je italijanski kapitalizem odpravil parlament, onemogočil vsako demokratično opozicijo in delavstvo dobesedno usužnjil. V tem imenu je ubil fašizem Mateottija in na tisoče drugih ljudi. V imenu antikomunizma se preganjajo Slovenci in Hrvatje v Italiji in če zapoje slovenski fant veselo narodno popevko, se fant aretira, sodi in obsodi na 5 in več let ječe, češ, da je vpil živjo komunizem, delal prevratno propagando in pel internacionalo.

Lanske krvave dogodke na Dunaju je avstrijska vlada naprtila »neodgovornim komunističnim« elementom. Nedavni brutalni nastop policije proti škrajkujočim delavcem na Portugalskem, je portugalska vlada opravičila, češ, da so štrajk povzročili komunisti radi prevratnih namenov. Čisto navadno delavsko gibanje, ki se je pred kratkim vršilo na Grškem, je grška vlada podtaknila komunistom zato, da je opravičila svoj nastop v korist kapitalistov. In minister Korošec, ki dela odgovorne komuniste za čisto naravne narodne demonstracije v Zagrebu, je spravil na komunistična pleča tudi odgovornost za zadnje krvave demonstracije v Belgradu.

Svetovni kapitalizem preživlja svojo veliko krizo, ki je ne bo preživel. Podjarmil si je milijonske narode, ki se sedaj prebujajo. Njegovo izkoriščanje proletarijata in kmetskih množic gre v brezmejnost. Proletariat in kmetske množice se puntajo in zahtevajo vsaj možnost življenja. Svoje nastope proti delavskim množicam in proti podjarmljenim narodom pa kapitalizem opravičuje v imenu civilizacije, ki jo hočejo komunisti zrušiti.

Meščanske vlade bi rade dokazale vsej, zlasti inozemski javnosti, da vlada v njihovih državah red in mir in vsesplošna zadovoljnost. Le komunisti rovarijo in šuntajo. Ako ves narod protestira proti nettunskim konvencijam, potom katerih se hoče Jugoslavija pokloniti angleškemu kapitalizmu in fašističnemu imperializmu, pošilja Vukičevićeva vlada v svet vest, da so komunisti, ki rovarijo. Ako se ves Zagreb dvigne v razumljiv protest zoper krvave dogodke v belgrajski skupščini, pošilja Korošec v inozemstvo poročila, da so demonstracije povzročili komunisti.

Komunisti seveda samo konštatirajo, kako se z bojem proti njim skušajo opravičiti vsi protidelavski in vsi protinarodni nastopi vseh meščanskih vlad. Nimajo pa nobenega povoda, da bi zoper tako nečedno in cinično igro protestirali. Ako smo že tako daleč, da se mora le na komunistična pleča navaliti odgovornost za boj, ki ga bijejo narodi za svojo svobodo, za boj delavnih množic proti izkoriščanju in celo za boj zoper nemoralnost, ki je zavladala v meščanski družbi in vseh njenih inštitucijah, je to pač slabo znamenje za vse meščanske stranke. Ako je revolucionarno delavsko gibanje edino, ki se še zavzema za vse zatirane in izkoriščane narode in razume in vpošteva njihovo trpljenje, potem so meščanske stranke doigrale svoje vloge in bodo taka podtikanja temu gibanju samo koristila in ne škodila.

Sodrug Henri Barbusse.

Pokolj, ki je sledil vojnemu navdušenju leta 1914, je odprl oči ne samo širokim masam delavcev in kmetov, temveč tudi številnim intelektualcem, da so vstopili v revolucionarne vrste. V Franciji je bilo vojno in šovinistično navdušenje tako močno, da je bil ubit socialistični poslanec Jean Jaures (Žan Žoré), ker je govoril 1914. leta proti vojni. Množice so romale na razne fronte, da se za profit kapitalizma te ali one države koljejo med seboj. Med to množico je na fronti kot prostak preživel 15 mesecev hudega boja pisatelj Henri Barbusse. Intelektualec, meščansko vzgojen, pa je po sožitju z maso navadnih vojakov začel spoznavati nesmisel, laž in korupcijo svetovne vojne. — Prisluškoval je dušam svojih tovarišev delavcev in kmetov, ki so kot on morali na fronto za blagor francoskega kapitalizma proti nemškemu, tam stradali, trpeli in umirali... Vodil je dnevnik vseh pogovorov, vseh težkih in bridkih trenutkov spoznanj, razočaranj in 1915. leta so izšli ti zapiski iz krvavega vrveža svetovne vojne v obliki romana »Ogenj«. Strašen protest, brezobzirna resnica, trpljenje, nesmisel — vse tisto, kar je soldat doživljal tekom vojne, je v njih. In zato ni čuda, da je v kratkem času izšlo 230.000 izvodov med ljudstvo. »Ogenj« je bil obenem pot, po kateri je prišel prej maloznani meščanski literat Barbusse v vrste internacionalnega proletariata in postal naš sodrug. Kljub težki bolezni (jetika), ki si jo je nakopal na fronti, se kot revolucionarni pisatelj in borec še vedno udeležuje borbe zoper kapitalizem in imperializem. Pred dvemi leti je romal po balkanskih ječah, razgalil v knjigi »Rablji« balkanske krvnike proletariata, tako, da so knjigo na Balkanu prepovedali. Resnica bode v oči...

Sodrug Barbusse stoji danes na čelu zveze bivših vojakov iz svetovne vojne (revolucionarna organizacija v Franciji kot v Nemčiji Rote Frontkämpfer) — predvsem pa je treba omeniti njegovo neumorno delovanje v organizaciji zoper beli teror in evropski imperializem, ki zatira tudi male in kolonialne narode. Vsak slovenski proletarec mora poznati njegov roman »Ogenj«, ki je že pred leti izšel v lepem slovenskem prevodu. To delo se bo bralo vedno, kadar se bomo hoteli spomniti grozot svetovne vojne in vseh onih žrtev, ki so padle... Pred kratkim je začel s. Barbusse izdajati revolucionarno kulturno-politično revijo »Le Monde« (Svet), s katero hoče svoje delovanje razširiti in pospešiti borbo za vpostavitev socialistične družbe.

5. AVGUSTA V KAMNIK!

Ker je izbruhnila v tovarni »Titan« v Kamniku stavka kovinarjev, smo preložili razvitje društvenega prapora z istim sporedom, kot že naznanjeno, na **5. avgusta 1928.** **»Solidarnost.«**

TRBOVLJE.

Dokazano najboljši kruh se dobi v moderno in higijensko urejeni pekarni, JOSIP VARGA.

Lenin:

Najvažnejše etape v zgodovini ruske revolucije[1].

Pripravljalna leta revolucije (1903—1905).

Povsod je čutiti bližanje velikega viharja. V vseh razredih se vidi vrenje in pripravljanje. V inozemstvu razvija tisk emigracije teoretično vsa osnovna vprašanja revolucije. Zastopniki treh glavnih razredov, treh najvažnejših struj — liberalno-meščanske, malomeščansko-demokratične (ki jo zakriva ščit »social-demokratične« in »social-revolucionarne« smeri) in proletarsko-revolucionarne — oznanjajo z neizprosnim bojem svojih programov in taktičnih naziranj prihajajoč odkrit razredni boj in ga pripravljajo. V s a vprašanja, radi katerih so izvedle množice oborožen boj v letih 1905—1907 in 1917—1920, se more in mora zasledovati v njihovem štadiju, v tedanjem tisku. Razen teh treh glavnih smeri so seveda še vmesne, prehodne in polovičarske oblike. Pravilneje: v boju organov, tiska, strank, frakcij in skupin se izločijo kristali onih idealno-političnih smeri, ki so v resnici razredne smeri. Razredi kujejo njim služeče idealno-politično orožje za prihajajoče boje.

Leta revolucije (1905—1907).

Vsi razredi nastopijo odkrito. Vsa programatična in taktična naziranja kontrolira akcija množic. Prične se stavkovni boj v takem obsegu in s tako silovitostjo, kot še nikdar poprej, gospodarska stavka zraste v politično, politična v upor. Preizkušajo se praktično medsebojni odnošaji med vodečim proletariatom in vódenimi, omahljivimi in nesigurnimi kmeti. V elementarnem razvoju boja se rodi sovjetska oblika organizacije. Tedanje diskusije o pomenu sovjetov prorokujejo veliki boj 1917—1920. Menjanje parlamentarnih oblik boja z neparlamentarnimi, taktika bojkota parlamenta s taktiko udeležbe v parlamentu, legalne oblike boja z ilegalno kot tudi njunih medsebojnih odnošajev in zvez — vse to se odlikuje po čudovito bogati vsebini. Vsak mesec te periode je bil v smislu vzgoje množic in voditeljev, razredov in strank v osnovnih elementih politične znanosti enak enemu letu »mirnega«, »ustavnega« razvoja. Brez »generalne izkušnje« 1905 bi ne bila mogoča zmaga oktobrske revolucije 1917.

Leta reakcije (1907—1910).

Carizem je zmagal. Vse revolucionarne stranke in vse opozicionalne stranke so pobite. Malodušnost, demoralizacija, razkoli, razpadanja, renegatstvo, pornografija zavzemajo mesto politike. Ali istočasno je ravno veliki poraz za revolucionarne stranke in revolucionarni razred resničeň in koristen nauk, nauk razumevanja, sposobnosti in umetnosti, voditi političen boj. Prijatelje se spozna v nesreči. Pobite armade se dobro učijo. — Zmagoviti carizem je prisiljen, da uniči v pospešenem tempu ostanke pomeščanjenega patriarhaličnega življenjskega načina v Rusiji. Meščanski razvoj v Rusiji gre izredno hitro naprej. Izven razredov, nad razredi viseče iluzije, iluzije o možnosti izognjenja kapitalizmu, se razblinijo. Razredni boj nastopi v novi obliki in tem jasneje.

Revolucionarne stranke se morajo učiti do konca. Naučile so se napadati. Sedaj morajo razumeti, da je treba to znanost izpopolniti z drugo, z znanostjo, kako je treba nastopiti umik. Morajo znati učiti se — in revolucionarni razred se uči razumevati iz lastnih bridkih izkušenj — da je nemogoče zmagati, če se ni naučil, pravilno napadati in pravilno se umikati. Od vseh pobitih opozicionalnih in revolucionarnih strank so nastopili umik v najlepšem redu boljševiki z najmanjšo izgubo za svojo »armado«, z največjo ohranitvijo svojega jedra, z najmanjšimi (z ozirom na globino in neozdravljivost) razkoli, z najmanjšo demoralizacijo, z največjo sposobnostjo, da se zopet najobsežnejše, najpravilneje in najenergičneje poprimejo dela. In to so boljševiki dosegli samo zato, ker so brez usmiljenja spodili vse frazerske revolucionarje, ki niso hoteli razumeti, da je treba znati nastopiti umik, da se je treba brezpogojno učiti legalnega dela v reakcionarnih parlamentih, v najreakcionarnejših strokovnih, konsumnih in podpornih organizacijah.

Leta razmaha (1910—1914).

V začetku se je vršil povzdig neverjetno počasi, po dogodkih v Lena okrožju v letu 1912 malo hitreje. Med premagovanjem ogromnih težkoč so potisnili boljševiki menjševike nazaj, katerih vlogo kot meščanskih agentov je celokupna buržuazija izvrstno razumela že leta 1905 in katere je celokupna buržuazija na vsak način podpirala proti boljševikom. Ali boljševikom bi se to nikakor ne posrečilo, če ne bi sprovedli pravilne taktike — taktike združevanja ilegalnega dela z brezpogojnim izkoriščanjem »legalnih možnosti«. V najreakcionarnejši dumi so osvojili boljševiki vso delavsko kurijo.

(Dalje prihodnjič.)

[1] Ponatis iz »Glas Svobode«.

Strokovna komisija za Slovenijo.

Strokovna komisija za Slovenijo bi morala odgovarjati — po svojem štatutu — vrhovni strokovni inštanci. Strokovna komisija ima za seboj lepo preteklost. Imena Mlinar, Zore in drugi, ki so bili na čelu strokovnega gibanja, kateremu so dali pečat razrednega boja, so starejšim delavcem še živo v spominu. Delali so nesebično za pokret in z dobrim zgledom so si pridobili zaupanje in članstvo.

Po vojni so bili na čelu tega pokreta vse mogoče vrste eksploaterji. Večino takih se je odslovilo (tako se nam je reklo) radi nepoštenja. Koliko je bilo na tem resnice, se ni v javnosti nikdar razčistilo. Gospodarili in vladali so baje po svoji mili volji, ne da bi bili kontrolirani od članstva. Vsi ti grehi so se zbirali in gromadili na en kup in prišlo je do tega, da je danes Strokovna komisija resno ogrožena in grozi, da bo razpadla.

Ko se je leta 1925 na tako zvanem »Tivolskem« kongresu, v navzočnosti 120 delegatov, proglasilo in sprejelo načelo »Zedinjenje strokovnih organizacij v Sloveniji«, tedaj se je s to parolo dalo Strokovni komisiji nov razmah in novo življenje. **Proglasilo se je: ena tovarna, ena razredna strokovna organizacija, — dovolj je cepljenja v delavskih kadrih, — strpimo se med seboj, kajti princip razrednega boja je tako mogočen, da se krog tega principa lahko grupirajo vsi delavci, ako vlada v strokovnih organizacijah proletarska demokracija.**

Na vsakem sadežu je več ali manj golazni, ki pokvarijo še tako dober in dišeč sad. Tivolski kongres je s temi sklepi in resolucijami dal delavskemu gibanju nov razmah. Že se je mislilo, da je strokovno gibanje izven krize in izven vsake nevarnosti. — Varal se je, ki je tako mislil. Tajnik kovinarjev, Urankar, je kmalu po kongresu proglasil Strokovno komisijo za socialistično domeno, rekoč: **Vsak strokovni tajnik mora biti socialist in naročnik socialistične »Delavske Politike«, drugače ga bo on lastnoročno ven vrgel.** Ko so se takratni »zedinjaši« temu uprli, sklicujoč se na sklepe tivolskega kongresa, je mož to namero opustil, pač pa je intrigiral dalje. V odbor vsedelavskega zleta je bil izvoljen kot glavni blagajnik in je kot tak prekoračil dopustne meje. Prišel je na dan prireditve v konflikt z veseličnim blagajnikom s. Tometom, ki je tako samovoljnost obsodil. Ker pa je njegovo samovoljnost obsodil tudi s. Berdajs, se je možakar čutil užaljenega, odstopil kot blagajnik in vrgel blagajno neurejeno s. Berdajsu. Rezultat je bil velikanski deficit, ki ga je morala kriti Strokovna komisija. S tem pa sta si nakopala sodruga Berdajs in Tome smrtno sovraštvo pri Urankarju; od tega dne dalje se jih je zmerjalo s smrkovci in s. Berdajsa celo pretepalo, kakor se dela le v belgrajski glavnjači. Ko je s. Makuc na neki seji Strokovne komisije protestiral proti divjaškim metodam Urankarja, je dobil od predsednika Strokovne komisije s. Jernejčiča ukor in se mu je reklo, da »dreka«. Fantu (Berdajsu) da je treba izbiti trmo iz glave. Kako prijazno sprejema Urankar delavce v kovinarskem tajništvu, naj povedo sodrug Vergl in drugi, ki so imeli ž njim opravka. Pisarna avstrijskega feldvebina je bila dostopnejša.

Brezobzirna pa je postala klika na Strokovni komisiji po zadnjem strokovnem kongresu. Kaj resolucije, kaj sklepi? Klika dela po svojem in z žilavo trmoglavostjo upropašča strokovno gibanje v Sloveniji. Ob tej priliki moramo pomniti na tako zvano grupo »Zedinjenje«. Dokler se je borila za cilj — zedinjenje delavstva v Sloveniji — je veliko pripomogla h konsolidaciji strokovnih organizacij. Od onega dne dalje, ko se je posrečilo bankirju g. Kristanu, da je intelektualce iz te grupe pridobil za svoje »socialistične« namene ter se mu je posrečilo spraviti v odbor njegove »delavske« banke, vse strokovne tajnike (Vuka, Stanka, Urankarja), je strokovno delo ali z drugimi besedami, razredni boj dobesedno likvidiran. Imenovanim trem osebam se ima slovenski delavec zahvaliti, da so razredne strokovne organizacije v Sloveniji propadle.

Ko sta na kongresu ORSJ v Zagrebu tajnik Haramina in Beker proglasila zvezo ORSJ za socialistično in da se morajo izčistiti redovi vseh komunistov in pritepencev, niso imeli znani »zedinjaši« nobenega poguma, da bi se temu uprli. Edini sodrug Makuc se je dosledno temu boril, da je v Sloveniji in sploh povsod brezmiselno postavljati frakcijske strokovne organizacije. Ker si je to predrznil povedati javno, so ga njegovi lastni pristaši »Zedinjaši« v zvezi s sivolasimi socialisti onemogočili. Pri tem se jim ni posrečilo, ga oblatiti in to je, kar daje s. Makucu zavest. Priznati so morali, da je imel dobre namene in čiste roke, medtem ko pri večini socialističnih strokovnih tajnikov, tega niso mogli trditi. Danes se na sejah Strokovne komisije sklepa ali smejo člani govoriti z bivšimi strokovnimi tajniki ali ne. Med uradnimi urami piše nekdo v Kristanovo »Pod lipo«, ker za to baje dobiva še posebni honorar! — Da, da, saj bi gotovo to delo opustil, ako bi imel plačo tajnika Haramine in njemu enakimi osrečevalci po Delavskih zbornicah. V »Delavcu« se objavlja vse mogoče budalosti, kakor n. pr. »gospodje simpatizeri«; zgodovinske Petejanove govore, ki se vedno ponatisnejo v treh delavskih listih. (Svežega ponatisne kmalu po govoru »Delavska Politika«, nato »Delavec« in končno še »Železničar«.) Ponatiskuje lahkomiselno, neglede na vsebino, eden za drugim, samo da so 14dnevniki polni. Lahko bi se reklo tem listom **»Glasila raznih cirkularjev in odlaganje pismene revščine strokovnih tajnikov«.**

V svoji nadutosti proglašata Stanko in Urankar diktaturo nad malimi delavskimi strokami živilcev, lesnih, SDZJ itd. Akoravno zlasti te male stroke največ žrtvujejo za vzdrževanje lista »Delavec«, ker železničarji imajo itak svoj list. Kovinarji se pa že zdavnaj pripravljajo, da uveljavijo svoje centralno glasilo »Kovinar«. Pri različnih podporah, ki jih deli DZ po tako zvanem ključu, so male stroke vedno dosledno prikrajšane. Deli se podpore železničarjem in se pošilja njihovega tajnika na Dunaj, čeprav železničarji ne plačujejo prispevkov v DZ. Lepo je to, da smo solidarni, ali ta solidarnost ne sme iti v škodo in pogubo malim strokam, obratno, mora se jim dati pogum in moralno ter gmotno podporo močnejših strok, da se okrepijo, ker največjo krizo in redukcijo plač so občutile ravno male stroke: živilci, lesni, steklarji, zidarji itd. Med železničarji in kovinarji se ni opazilo v toliki meri. Diktatura odnosno disciplina mora biti v delavskem gibanju, razume se da; oni, ki jo uvajajo, morajo biti v prvi vrsti sami disciplinirani; razumeti morajo več ko drugi navadni člani. Ali pa je ta klika disciplinirana? Kdo jih je pooblastil, da gredo v odbore Kristanove banke? Kdaj se je sklepalo o tem, da sme Urankar pretepati in nahruliti vsakega delavca, ki mu ni po volji? Kam ste dali 20.000 dinarjev, ki jih je dala DZ Strokovni komisiji za kulturne prireditve? To vprašanje stavimo ponovno! Odgovorite nam! Zakaj ne odgovorite? Strokovno gibanje je danes na tleh, vse male stroke so pripuščene usodi popolne propasti, največ po zaslugi onih, ki se sramujejo biti po prepričanju v političnih delavskih vrstah. — Pravijo, da so strokovničarji in da nočejo biti socialisti, še manj pa dekalisti. In tako ribarijo v kalni Kristanovi socialistični brozgi. Koliko časa še? Ali bomo res pustili tem neodgovornim elementom popolnoma upropastiti strokovno gibanje v Sloveniji? Rudarsko gibanje je upropastil sektaš Arh. Enotnost strokovnih organizacij so upropastili Kristanovci in Haramina s svojim govorom. Kaj nas zadržuje še kakšna obveznost do teh eksponentov. Dvignimo se in rešimo, kar se še rešiti da. Kako nesramno se odrine od dela vsakega delavca, ki nekaj razume, naj pove s. Mihevc. Človeku, ki je vse članke pisal za kovinarsko organizacijo v »Delavca«, se mu na kongresu kovinarjev ni pustilo govoriti. Od kje ima vso komando Urankar v Strojnih tovarnah in livarnah, o tem pa naj razmišljajo kovinarji. Ozdravljenje od vseh teh nezdravih pojavov pa morajo dati samo enotne, v marksističnem duhu zgrajene strokovne organizacije.

Kovinar.

II. Okrožni zlet DTE „SVOBODA", Studenci, dne 14. in 15. julija v Studencih.

Na plan za „SVOBODO"! — Prireditev se vrši ob vsakem vremenu.

Odbor.

Vestnik „Svobode".

SLOVENSKA SK SVOBODA PROTI AVSTRIJSKEMU DELAVSKEMU SPORTNEMU KLUBU VILLACHER ATLETIK SPORTKLUB.

Ob priliki proslave desetletnice »Svobode« v Beljaku, se bosta srečala na zelenem polju v Beljaku (Villach) v Avstriji, ljubljanski delavski sportni klub SK Svoboda in beljaški sportni klub Villacher Atletik Sportklub. Sodružni delavski sportni klub iz Avstrije je dober sportni klub in znan delavskim sportnim klubom širom Avstrije kot močan in zanesljiv klub. Zato bo ljubljanska Svoboda imela precej težko nalogo, ko se bo spoprijela z njim. Tekma se bo vršila ob pol 5. uri popoldne na nedeljo dne 1. julija. Postava SK Svobode je naslednja: Fugina, Zore, Novak, Boncl, Habicht, Batič, Gabršek, Potrato, Koser, Korbar, Breznik.

Upati je, da se bodo naši igralci pokazali kot dobre igralce, kar jim prav iskreno želimo. V Villach pa odidejo istočasno tudi predstavniki delavske sportne podzveze »Svobode«, da se z avstrijskimi sodrugi porazgovorijo za nadaljnje medsebojno delo za delavski sport.

ZNIŽAN VIZUM ZA BELJAK. Centrala »Svobode« je izposlovala pri avstrijskem konzulatu **znižan vizum** po 7 Din za vsakega udeleženca proslave 10letnice »Svobode« v Beljaku. Bivanje v Beljaku bo poceni. **Skupno prenočišče brezplačno in znižana hrana v Delavskem domu.** Zato pričakujemo mi in avstrijski sodrugi, da pride v Beljak 30. junija in 1. julija veliko »Svobodašev«. Doslej se jih je priglasilo pri centrali 112. Aktivno nastopi v Beljaku telovadna enota z Jesenic in športni klub iz Ljubljane.

Vsak udeleženec naj pošlje centrali **najkasneje** do 25. t. m. potni list in 7 Din za vizum ter 12 Din za izkaznico, s katero se dobi **polovično vožnjo v Avstriji**, udeležbo pri vseh slavnostih, znak in spominsko knjigo avstrijske »Svobode«. Vse potne liste bo dala vidirati centrala. Posameznik pri konzulatu ne dobi znižanega vizuma. Jasno je, da bomo šli na roko le onim, ki so v redu plačali svojo članarino »Svobodi«. Na prijave po 25. juniju se ne bomo ozirali. V Beljak gremo **s svojimi prapori.**

Do 25. t. m. se javite torej na centrali! 30. junija pa v Beljak! **Centrala »Svobode«.**

Vesti in beležke.

BOLGARIJA

je že vsem delavcem in kmetom poznana po svoji policiji in žandarji, ki že pet let ubijajo in trpinčijo bolgarsko delovno ljudstvo. Sobranje (Narodna skupščina) je sedaj odglasovalo državni proračun, v katerega je vnešena ogromna postavka od 300 milijonov levov za policijo.

»Demokratičeski zgovor« je ob času, ko se je nasilno polastil oblasti, našel v budžetu izdatke za policijo, fiksirane s 136 milijoni levov. Torej po petih letih strahovlade je režim Ljapčeva več kot podvojil izdatke za to »velevažno« institucijo.

Izdatki za tajno policijo so povišani od 900 tisoč levov na 14 milijonov! Pri tem je vredno omeniti, da je bilo istočasno, ko je vlada povečala budžet policije za 200 milijonov levov, ukinjeno več zdravstvenih zavodov in šol, reducirano je nad 60 brzojavnih in poštnih postaj. Več tisoč državnih nameščencev je v interesu politike »štednje« vrženo na cesto, ustanovljeno pa je zato več ducatov novih policijskih postaj, in povečano je število detektivov in žandarjev.

BARBARSTVO.

Po konfiskaciji denarja, ki so ga razne organizacije poslale bolgarskim delavcem in kmetom na naslov Komiteta, organiziranem po neodvisnih sindikatih, je sedaj vlada zaplenila tudi vsoto od 212 tisoč levov (90.000 Din), ki so jih ruske strokovne organizacije poslale za ob potresu prizadete.

Denar je konfisciran brez navedbe vzroka in na popolnoma nezakonit način. V času ko desettisoči družin nimajo niti skorje kruha in otroci od gladu umirajo, brez obleke in strehe, ko jim je potres uničil vse, je vlada odvzela iz ust sestradanega in trpinčenega ljudstva še to, kar so jim delavci iz proletarske zavednosti in čuta solidarnosti poslali kot prvo pomoč.

AVSTRIJA.

26. junija je na Dunaju pričel **PROCES PROTI SODRUGU BELA KUN-u**, ki je bil pred dvema mesecema aretiran na Dunaju na denunciacijo Hortyjevega špijona. Dva meseca so držale avstrijske oblasti sodruga Kuna in tovariše v samotnih celicah, ločenega od vsega sveta. Buržuaziji je seveda potrebno precej časa, da si zamore naročiti in izdelati v svojih delavnicah materijal, s katerim hoče potem pred javnostjo opravičiti svoje nezakonitosti.

Sodrug Bela Kun ni bil izgnan iz Avstrije, in ako se v tej koloniji Društva narodov lahko nahaja na tisoče kontrarevolucionarnih carističnih oficirjev, zakaj bi to ne bilo dovoljeno svobodnemu državljanu Unije Socialističnih Sovjetskih Republik?

Proletariat naj se zaveda, da je sodrug Bela Kun v smrtni nevarnosti, ker avstrijska vlada še ni opustila svoje nakane, da ga izroči krvoločnim madžarskim fašistom. Delavci vsega sveta protestirajo proti procesu in izročitvi madžarskim oblastem in temu protestu se pridružujemo tudi mi in odločno zahtevamo: **SVOBODO ZA BELA KUN-a IN TOVARIŠE!**

NEMČIJA.

Socialni demokrat Hermann Müller se še vedno trudi, da spravi pod en klobuk socialno demokracijo, reakcionarni klerikalni centrum in ljudsko stranko junkerjev. Izgleda, da pri tem nima veliko sreče, je pač tudi precej nerodno in dokaj težavno delo za stranko, ki hoče veljati za delavsko, zadovoljiti svojemu in kapitalističnemu apetitu po ministrskih foteljih.

Kaj imajo delavci pričakovati od socialdemokratsko-buržujske koalicije, je pač danes že vsakemu jasno, in se posebno izražava v zahtevi nemških industrijalcev na sestavljajočo se vlado, od katere zahtevajo:

Znižanje izdatkov za državno in samoupravno administracijo, poenostavljenje in omejitev socialnega zavarovanja, znižanje dajatev v socialnem zakonodavstvu, odpravo ostatkov prisilnega obratovanja, kar v drugih besedah pomeni neomejeno svobodo vsem podjetnikom, da lahko po mili volji zapirajo tovarne in mečejo delavce na cesto.

Kakor povsod drugod, tako tudi v Nemčiji ni gospodar parlament, temveč drugi izven parlamenta stoječi faktorji. V Nemčiji je to težka železna industrija, v Bolgariji oficirska klika Protogerova, in tudi pri nas je tako.

Delavci se vedno bolj tega zavedajo in zato se tudi vedno bolj in bolj zbirajo okrog rdečega prapora nepomirljivega razrednega boja proti buržuaziji — na vseh frontah. Od dvolične politike socialne demokracije ima proletariat le škodo.

Kaj pišejo delavci in kmetje?

KOČEVJE. 22. t. m. je delil g. oblastni poslanec Peterlin podpore od oblastne skupščine, določene **samo** za rudarje. Na kratko bomo razložili, kako so se delile te podpore. Denar, ki je bil določen samo za rudarje, se ni delil samo rudarjem, temveč tudi kmetom-gruntarjem in upokojenim orožnikom, ki imajo doma posestva in živino in se lahko že od tega živijo. Vpokojeni orožniki dobivajo pokojnino in mesečno plačo od rudnika. Eden med temi sploh ni rudar, temveč je paznik. Podpore pa niso dobili neoženjeni (samski) rudarji, ki so morali istotako stradati, če so izgubili kak delavni dan. V odboru, ki je razdeljeval te podpore, **niso bili rudarji, temveč oblastni poslanec Peterlin, dva študenta in samo en zastopnik rudarjev!** Strokovni odbor sploh ni bil o tem obveščen, čeprav pravijo, da je to podporo izposlovala Jugoslovanska strokovna zveza. Ostalo je še 12.000 Din, kaj bo z njimi, je še javno vprašanje? Zanimivo je tudi, da so se te podpore delile ravno par dni pred občinskimi volitvami. Dobra agitacija pred volitvami, kaj ne, g. Peterlin? Toda kalinov, ki bi se ujeli na ta lim, mislimo, da bo precej malo. Jaz sem g. poslanca Peterlina tudi zaprosil, da mi da kakšno podporo, ker sem bil lansko leto bolan šest mesecev in nato pa že sedem mesecev brezposeln, a g. Peterlin mi je odgovoril, da mi ne sme dati od tega denarja nobene podpore, ker je namenjen samo rudarjem. Vpokojeni orožniki, ki imajo penzijo in plačo kot pazniki, so menda bolj potrebni podpore, kakor pa jaz, ki se nahajam brez sredstev in brez zaslužka? Farizeji ali veste, kaj je pravica? Tistim pomagate, ki imajo penzijo in plačo, drugi morajo pa tako rekoč pocrkati od gladu. Topot ste se zopet pokazali v jasni luči! G. poslanec Peterlin pravi, naj se obrnem na Borzo dela za podporo; g. poslanec, kakor sem vam rekel, Borza dela daje samo za 42 dni podpore v enem letu in nič več, torej, če mislite, da bi spadala stalna podpora, ukrenite Vi kaj ter zato intervenirajte na merodajnem mestu, da bi brezposelni delavci ne stradali in od gladu crkavali. Delu čast in oblast! **Daniel Schaffer.**

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU.

Cenjeni sodrug urednik!

Letos v jeseni poteče v naši občini, kjer so večinoma kmetje in delavci, rok vladajočim občinskim možem.

Torej občinske volitve so blizu — in kaj pa meščanske stranke? Posebno Samostojna demokratska stranka ima velik apetit za kmetskimi glasovi — povsod lahko človek naleti na nezavedne delavce in kmete, tako jih tudi pri nas v naši občini ne manjka — seveda če pridejo in se jim sladkajo v obraz razni »gospodje«, seveda pa še kakšni, saj jih poznate vsi izžuljeni delavci in kmetje. — Ti »dobri gospodje« še tega ne narede, kar bi lahko ukrenili v občini in izven nje za dobrobit delavstva. Ker pa vidimo, da tu ni nič, tudi naših delavskih in kmetskih glasov ne boste čikali, akoravno že zdaj računate na gotove »kompromise« z delavci, njih parola je »samo da vržemo klerikalce iz občine«, naša delavsko-kmetska parola pa je ta, da naj »Kmete in delavce« zastopa v občini kakor povsod drugod **samo res kmet in delavec sam.** Dosti imamo zmožnih, katerim zaupajo svoje glasove — delavci in kmetje!

Zato Vam, gospodje SDSarji, že vnaprej lahko odkrito povemo: **z meščanskimi strankami nimamo mi nobenih kompromisov sklepati,** ker to samo škoduje delavsko-kmečkemu pokretu. Za nas kmete in delavce nima nobena meščanska stranka nič koristnega (umor s. Fakina!) in tudi ničesar od meščanskih strank pričakovati ne moremo. Gre vam za volilne krogljice, da potem še lažje vihtite bič po kmečko-delavski grbi z mislijo, *saj so si to hoteli dotični, kateri so dali nam* svoje glasove. Meščanska stranka pozna delavca in kmeta samo pred volitvami, da ga prevara za njegovo volilno krogljico!

Zato bodite previdni, delavci in kmetje občine Loka pri Zidanem mostu, vsi kot eden glejte, da pri bodočih občinskih volitvah izvolite res prave svoje može, kateri bodo edino na »Delavsko-kmečki listi«, ker vsi zavedni kmetje in delavci gremo pri bodočih občinskih volitvah skupaj in samostojno — brez vseh kompromisov. Toliko v vednost voditeljem meščanskih strank!

Edino tako se bomo otresli jarma meščanskih strank, kateri nas zadosti vse teži! Delu čast in oblast!

Kočar.

KOČEVJE. Lekarna v Kočevju je dan za dnevom prenapolnjena ter si lahko predstavljate, kako se postreže pacijentom. Pacijenti, ki pridejo v lekarno z recepti na račun OUZD ali pa z recepti na račun »zdravstvenega zastopa«, morajo večkrat čakati po 2 do 3 ure, da se pripravijo zdravila, medtem prihajajo dame v svili in lakastih čevljih, ali pa kakšni frakarji po zdravila, a njim se takoj postreže, ker ta gospoda seveda ne morejo čakati, čeprav so zadnji na vrsti. Delavci pa pridejo umazani in raztrgani od dela, da se lekarnarju gnusi in seveda mi delavci nimamo te navade kakor buržuji, ko pridejo v lekarno, »küss' die Hand«, »mein Kompliment«, »Gehorsamer Diener« in druge srednjeveške koketarije. To postopanje tega lekarnarja v Kočevju izgleda tako, kakor da bi bil denar od OUZD ali od Zdravstvenega zastopa manj vreden od tistega, ki ga sprejema od buržuja. Jaz pa svetujem g. lekarnarju v Kočevju, da to svoje postopanje z delavci spremeni, ker dohodnina od delavcev je večja, nego od buržujev prvič, ker nas je več, drugič, ker smo radi kapitalističnega izmozgavanja tudi večkrat bolani in ponesrečeni. Če kak buržuj zboli, je izjema, ali pije preveč šampanjca, ali pa zboli od razuzdanosti in prekomernih jedi in od lenobe. Delavci zahtevamo od lekarnarja v Kočevju, da te nedostatke odpravi, če ne, bomo pa mi sami buržuje pustili čakati, ki pridejo za nami v lekarno. Pravico vsem, ne samo buržuju. Delu čast in oblast!

Zapostavljeni.

PISMO MLADEGA SODRUGA.

Sodrug Janc, ki je bil izpuščen po 10 mesecih iz celjskih zaporov, nam pošilja naslednje pismo:

Trbovlje, 25. junija 1928.

Dragi sodrugi! Naznanjam vam, da sem po 10 mesecih, ki sem jih presedel v celjskih zaporih, vendar prišel zopet na prosto, zopet mi je dana prilika, da živim in delam med mojimi sodelavci. Srečen sem, ker vidim, da so meseci, ki sem jih presedel v zaporu, odrezan od proletariata, rodili uspeh. Zadovoljen sem, ker sem se prepričal, da proletarska solidarnost ni prazna fraza, temveč živo dejstvo.

Zavedal sem se, da je dolžnost vsakega proletarca darovati in zbirati prispevke za žrtve reakcije in zato me buržuazija kot mladega proletarca prav posebno mrzi, kapitalizem nas hoče s preganjanjem in terorjem premagati in uničiti našo borbeno voljo, on hoče, da žene in otroci zaprtih sodrugov od gladu poginejo. Jaz, ki sem vkljub moji mladosti presedel že 17 mesecev v zaporih, vam, sodrugi in sodružice povem: Moja volja za boj proti izkoriščanju in zatiranju delovnega ljudstva se je v zaporih le utrdila. Noben teror ni v stanju uničiti nas, razredne borce!

Kličem vsemu proletariatu: Naprej, sodrugi! Naprej po poti nepomirljivega razrednega boja — do zmage proletariata!

Delu čast in oblast! **Ivan Janc.**

IZ KOTREDEŽA. Ker že dolgo ni nič glasu iz našega kotredeškega obrata, boste gotovo mislili, kako sijajno se nam godi. Da pa temu ni tako, vam navedem par prav lepih slučajev, ki se tukaj dogajajo. Zgodilo se je, da je delavec padel z vozičkom v šaht. Ker je bil toliko srečen, da se ni ubil, se ga je pa kaznovalo za 25 dinarjev tako, da če se ubiješ, si nesrečen, če ne, pa tudi. Zgubiti 25 dinarjev, je v sedanjih časih precej občuten udarec za rudarja, ker ga odirajo na vseh koncih in krajih. Tukaj imamo zelo dobrega obratovodjo. Ta mož, ko pride na »ort«, vam, če ga poprosite, tudi kaj obljubi, ali ko pa pride dan reklamacij, pa reče enostavno: **ne dam nič, pa ne dam nič.** Mi rudarji vprašamo tega gospoda, kaj bi rekel on, ko bi mu TPD rekla na koncu meseca: »Ne dam nič!« Takrat bi pa tudi on bolj od daleč gledal rudniško restavracijo. Sedaj gleda vedno ven iz nje. Toliko za enkrat, drugič pa kaj več. Delu čast in oblast! **Kotredeški rudar.**

Srbski kmet se probuja.

»Kdor je najbolj tlačen po kapitalističnem režimu, najbolj hiti, ko se probudi.«

Že več let imam priliko, da pridem v stik s srbskim kmetom tudi v najzadnji vasi, oddaljeni od prometnega mesta ali železnice. Pa da sem sposoben pisati, bi se dalo mnogo povedati. Pred par leti so bili radikalni pristaši najglasnejši. Nosili so glave pokonci, ko da je vsak zase vladar. Demokratski pristaši so bili manj glasni, ker so jih radikalski največkrat preglasili na ta način, da so se njihovi kandidati več častili pred volitvami zato, ker so plačevali več za pijačo in jed po volitvah zato, ker so bili izvoljeni. Pa da so volitve tajne, se ve vnaprej, katera stranka bo zmagala. Zanimivo je, kadar so volitve za obč. predsednika ali za kmeta (vaški starešina) in da sta obe stranki približno enaki na številu glasov. To se potem še več pije na račun kandidatov, ker se na ta način kupujejo glasovi. Grupirajo se v dve grupi in sub*agenti hodijo od grupe do grupe* ter štejejo glasače (ki se včasih tudi stepejo). Ako manjka eni ali drugi stranki par glasačev do zmage, se mnogo agitira, ter se pijani pa tudi trezni glasači prodajo za paket savskega duhana. Iz zbirališča, ki je po navadi v kandidatovi hiši, kjer se za glasače speče tudi težko prase, gredo na volišče korporativno s kandidatom na čelu, pa bila ena ali druga stranka. To je srbska navada. Vsa politika srbskega kmeta je bila v tem, da so ob volitvah pili in jedli, in eden je radikal, drugi pa demokrat, pa nista vedela povedati, čemu je kdo od ene ali druge stranke.

Srbski kmetje se probujajo. To leto se nahajam v pokrajini Šumadija, pa v vasi, kjer delam (na parnih mlatilskih garniturah), vidim, da so radikali in demokrati mirni in je največja debata med seljačko stranko (ki ima svoj list »Selo«), in republikansko stranko. Ti imajo tudi o stranki v pravem smislu pojm, pa dokazujejo pristašem radikalne in demokratske stranke, da niso na pravem potu in kam jih je dovedlo vodstvo radikalne stranke. Nočejo več doktorjev in sličnih (tako govore) za kandidate, temveč kmeta iz svoje sredine. Srbski kmet se je toliko probudil, da dobro ve, kdo ga je na to pot spravil, kdo je kriv, da ima vsak kmet po 4 do 6 menic, na katere je zadolžen in tudi dobro ve, da mu sedanji vladni režim ne bo pomagal, če si ne bo pomagal kmet sam. Tudi ne verujejo v nameravan zakon o razdolženju seljaka.

Take in slične diskusije so vsaki dan na dnevnem redu, kakor sta na dnevnem redu tudi gg. Vukičević in dr. Korošec. Kmetje se slučajno kje snidejo in že je zopet isti razgovor in politizirajo tako, da radikalski in demokratski pristaši sploh ne morejo priti do besede, da bi se opravičili. Večkrat sem bil navzoč pri takih prilikah, pa sem že večkrat slišal, da reče eden ali drugi: ne bom več glasoval za radikale ali demokrate. Na take izraze jim dam odgovor, da ne verjamem, ker se dajo poceni pokupiti. Bomo videli.

V Sloveniji se tudi govori proti dr. Korošcu, pa SLS le večino odnese. **Proletarec.**

Rožice z Deržičevega in Rupnikovega vrtca.

Znano je, da sta se svoječasna narodna socialista, Deržič in Rupnik, najbolj zavzemala za ustanovitev kategorijskih strokovnih organizacij. Organizacija strojevodij in organizacija kurjačev je delo njunih rok in njune modrosti. To je naravno, ker je bila to edina pot, da se odvede strojevodje in kurjače iz razrednega boja v tabor, ali vsaj v območje jugoslovanske buržuazije. Toda strojevodje so doživeli s tem veliko razočaranje in kurjači s svoje strani pa menda še večje. Med obema organizacijama se je razvil ostuden konkurenčni boj, kakršnega menda še nismo videli na železnici. Po Marxu je ena glavnih nalog strokovnih organizacij, da odstranjujejo konkurenčni boj med posameznimi mezdnimi delavci in delavskimi skupinami ter koncentrirajo vse proletarske sile in napore proti kapitalu. Kako vršita to gospoda Deržič in Rupnik, vidimo najbolje v 12. številki »Strojevodja«. V članku »Da smo si na jasnem«, beremo take-le rožice:

Strojevodje so bili do sedaj obzirni nasproti kurjačem.

»To svojo obzirnost smo utemeljevali tudi z našim stališčem, ki smo ga zavzemali do **društva kurjačev, da je treba lojalne in prijateljske stike gojiti do one kategorije, KI JE PODREJENA STROJEVODJEM.**

Niso pa te naše lojalnosti razumevali gospodje okrog društva kurjačev.« (Podčrtali mi.)

Toda kurjači, ki so na stroju menda samo potrebno zlo in ki bi morali paziti kakor zamorec na vsak migljaj gospoda strojevodje Deržičevega in Rupnikovega kova, so si predrznili (čujte!) staviti železniški upravi sledeče nezaslišane predloge:

»1. Vsak kurjač naj se po 10letnem službovanju pripusti k izpitu za strojevodjo.

2. Izjavljajo, da so pri štedenju s premogom merodajni le kurjači in ne strojevodje, ker da kurjač prištedi pri premogu 90%, strojevodja pa le 10%.

Temu primerno naj se tudi porazdele premogovne nagrade.

3. Pri štednji z oljem je pa merodajen le kurjač in ne strojevodja, ker le od kurjača zavisi dobro ali slabo mazanje.

Vsled tega naj se porazdelitev nagrad na gorivu in mazivu odmeri s 65% za kurjača in 35% za strojevodjo.«

To je strašna stvar, zato:

»Gospodje kurjači! Slušajte sedaj naše mnenje — piše ‚Strojevodja'.

Primorali ste nas, da stopimo iz rezerve in da Vam povemo odkrito besedo.

K zahtevi, da se po 10 letih službe puste kurjači k izpitu za strojevodje, izjavljamo, **da ne bomo nikdar dopustili, da bi došel v naše vrste človek, ki nima popolne in šolske kvalifikacije, predpisane za strojevodje.«** (Podčrtano v izvirniku.)

Kaj, po 10 letih bi bili kurjači radi strojevodje? To so po Deržič-Rupnikovem slovarju »košutstrojevodje«. Slavni Stephenson (iznajditelj parne lokomotive) bi se v grobu obrnil, če bi se kaj takega zgodilo v »naši« državi.

»Kar se pa štednje s premogom tiče, **so pa gospodje kurjači pozabili, da je njihov šef na stroju strojevodja, ki mu je poverjena častna naloga, vzdrževanja in nadzorovanja stroja, z njim rokovati in paziti na vse,** kar se na stroju in okoli stroja godi, **torej paziti in nadzorovati tudi kurjača.**

Kurjač na stroju ni samostojna oseba, marveč podrejen svojemu šefu strojevodji, in mora delati le po njegovih navodilih.«

V Deržič-Rupnikovem socializmu kurjači niso več sotrpini, niso več sodrugi, temveč: gospodje, »ki režejo v avtoriteto strojevodij«, njihovih »predpostavljenih«. Strojevodje so »gospodje šefi«, ki se včasih spozabljajo nad svojim dostojanstvom in se ponižujejo, da prijazno in sodružno govorijo s kurjači in zato jih »Strojevodja« poziva, da naj varujejo svojo »avtoriteto« in svoje »dostojanstvo«.

»Strojevodje! Vi, ki ste grešili, da ste klonili s svojo avtoriteto pod podrejene, iz tega članka spoznate zle posledice takega dejanja. Hibe nekaterih strojevodij, ki niso znali čuvati svojega dostojanstva napram kurjaču, so osokolile podrejeno kategorijo k zahrbtnemu napadu na izvojevano strojevodsko pozicijo,

Ali bodo oni strojevodje spregledali, ki so grešili?« (Podčrtali mi.)

Kurjač je sicer še človek, toda

»vedeti mora in zavedati se, da je strojevodja šef na stroju, kateremu se ima pokoravati in da stoji pod njegovim nadzorstvom. Zavedati se pa tudi mora, da je od ravnala do lopate velik korak, ki je in mora ostati velik za vso bodočnost.« (Podčrtali mi.)

To je pač: »S polno paro« za kapital!

Ali naj pišemo k tem besedam še komentar? Čisto nepotrebno! Vprašamo samo sodruge kurjače in sodruge strojevodje: Kdaj boste vendar že spoznali, da niso kategorijske žolte organizacije nič drugega kakor organi buržuazije, organi kapitala, ki se jih buržuazija poslužuje, da neti prepire med posameznimi kategorijami delavstva in ruši njegovo moč. Ven iz takih organizacij! Vsi v razredno železničarsko organizacijo, vsi solidarni proti kapitalu!

Moč rdeče strokovne internacionale (RSI).

Število članstva onih organizacij, ki so v celoti priključene RSI:

	1925	1927
Argentinija	—	2.300
Belgija	8.000	8.000
Holandska	14.000	—
Indonezija	80.000	—
Irska	10.000	18.000
Španija	—	1.000
Kanada	3.000	3.000
Kina	540.000	2,280.000
Kolumbija	—	1.400
Mongolija	4.000	5.000
Portugalska	—	4.000
Sovjetska Unija	7,700.000	10,248.000
Francija	505.000	525.000
Čehoslovaška	200.000	196.000
Čile	50.000	50.000
Skupaj	9,114.000	13,341.700

Revolucionarne manjšine v drugih organizacijah:

	1925	1927
Avstralija	100.000	130.000
Avstrija	20.000	15.000
Anglija	750.000	800.000
Argentinija	—	15.000
Belgija	40.000	40.000
Madžarska	40.000	(?)
Nemčija	800.000	1,100.000
Holandska	—	1.100
Grčija	50.000	50.000
Danska	15.000	15.000
Španija	60.000	20.000
Italija	75.000	(?)
Kanada	30.000	10.005
Kuba	50.000	50.000
Luksemburg	3.000	3,000
Meksika	50,000	30.000
Norveška	35.000	30.000
Palestina	2.000	2,000
Portugalska	24.000	24,000
Poljska	70.000	100.000
Zedinjene države	400.000	265.000
Urugvaj	3.000	4.500
Francija	50.000	60,000
Čehoslovaška	50.000	70,000
Švedska	30.000	60,000
Švica	15.000	15.000
Južna Afrika	5.000	5.000
Japonska	20.000	60,000
Skupaj	2,787.000	2,874.600

Organizacije, ki se vsled terorja ne smejo priključiti RSI:

	1925	1927
Bolivija	—	10.000
Brazilija	40.000	80.000
Bolgarija	5.100	8.000
Kanada	10.000	(?)
Kolumbija	—	70.000
Egipt	48.000	75.000
Italija	—	10.000
Japonska	12.000	39.000
Letska	—	5.000
Litva	5.000	(?)
Panama	—	600
Peru	25.000	25.000
Poljska	—	8.000
Romunija	14.000	1.500
Salvador	—	2.000
Turška	20.000	(?)
Jugoslavija	14.000	20.000
Skupaj	218.367	368.230

Vsega skupaj 16,584.530.

IZ UREDNIŠTVA.

V tej številki »Enotnosti« ni podan izkaz tiskovnega sklada in naročnikov, ki ne plačujejo, a sprejemajo list. Vse to bo objavljeno v prihodnji številki.

Trbovlje: V izkazu tiskovnega sklada v 5. št. »Enotnosti« se je vrinila pomota. Sodrug J. V. ni dal 10 Din za tiskovni sklad, kakor je objavljeno, temveč s. J. V. je dal 20 Din za tiskovni sklad.

S. korespondentom »Enotnosti«. Radi pomanjkanja prostora niso v tej številki »Enotnosti« objavljeni vsi dopisi. Prosimo sodruge in sodružice, da to vpoštevajo. Vendar naj se to ne tolmači kot da ni potrebno dopisovati za list, češ, saj se itak ne bo objavilo. Vsak dopis bo objavljen, sodrugi, samo pišite kratko in stvarno. Naš delavsko-kmečki list mora imeti dopisnika iz vsake tovarne, vsakega podjetja in vasi.

POJASNILO Z JESENIC.

V štev. 23 »Enotnosti« z dne 8. t. m. je pomotoma izostalo besedilo, da vzdržujeta ženo in tri otroke Petra Ruparja njena dva brata, ki sta kot agilna člana pri tukajšnji »Svobodi« mišljena kot sodruga.

Poravnajte naročnino!